

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XIX
Wykaz literatury	XXIII
Rozdział I. Podstawowe pojęcia	1
§ 1. Pojęcie postępowania cywilnego	1
I. Prawo postępowania cywilnego (prawo procesowe cywilne)	2
§ 2. Funkcje procesu cywilnego	2
§ 3. Proces cywilny a prawo materialne	3
§ 4. Przedmiot procesu cywilnego	3
§ 5. Etapowa budowa procesu cywilnego	4
§ 6. Pojęcie sprawy cywilnej	4
I. Sprawy cywilne w znaczeniu materialnym	5
II. Sprawy cywilne w ujęciu formalnym	7
§ 7. Rodzaje postępowania sądowego	9
I. Postępowanie sądowe	9
1. Postępowanie rozpoznawcze – proces cywilny	11
2. Postępowanie rozpoznawcze – nieprocesowe	12
3. Postępowanie pomocnicze – zabezpieczające	13
4. Postępowanie wykonawcze – egzekucyjne (sprawa egzekucyjna)	13
II. Postępowanie wykonawcze – upadłościowe	14
III. Postępowanie pozasądowe	15
Rozdział II. Źródła prawa cywilnego procesowego oraz obowiązywanie prawa procesowego – terytorialne i czasowe	16
§ 8. Źródła prawa postępowania cywilnego	16
I. Kodeks postępowania cywilnego – geneza i systematyka	16
II. Inne źródła prawa postępowania cywilnego	22
III. Konwencje międzynarodowe	23
IV. Orzecznictwo	23
§ 9. Zasięg terytorialny norm procesowych	24
§ 10. Obowiązywanie norm procesowych w czasie	25

§ 11. Dopuszczalność drogi sądowej	26
I. Bezwzględna niedopuszczalność drogi sądowej	28
II. Droga sądowa – zagadnienia wstępne (prejudycjalne). Czasowa niedopuszczalność drogi sądowej	29
III. Procedury prejurysdykcyjne – czasowa niedopuszczalność drogi sądowej	30
IV. Względna niedopuszczalność drogi sądowej	31
§ 12. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a karnym	31
§ 13. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a administracyjnym	34
§ 14. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym	36
Rozdział III. Międzynarodowe i europejskie postępowanie cywilne	37
§ 15. Europeizacja cywilnego prawa procesowego	37
§ 16. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a postępowaniem przed Trybunałem Sprawiedliwości UE	38
§ 17. Kierunek nowelizacji międzynarodowego postępowania cywilnego	40
§ 18. Pojęcie jurysdykcji krajowej oraz ograniczenie władzy jurysdykcyjnej....	43
I. Jurysdykcja krajowa w procesie	48
II. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu nieprocesowym	48
§ 19. Pomoc prawna, dowody i doręczenia w postępowaniach europejskich	49
§ 20. Uznanie i wykonalność orzeczeń sądów zagranicznych i ugód zawartych przed takimi sądami	51
I. Zagadnienia ogólne	51
II. Uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych	53
III. Wykonalność orzeczeń sądów zagranicznych	57
§ 21. Uznanie i wykonanie niektórych orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej oraz pochodzących z tych państw ugód i dokumentów urzędowych	58
§ 22. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	60
I. Europejskie postępowanie nakazowe	60
II. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	62
§ 23. Europejski Tytuł Egzekucyjny	65
Rozdział IV. Zasady i przesłanki postępowania cywilnego	69
§ 24. Pojęcie zasad postępowania cywilnego	69
§ 25. Zasady postępowania cywilnego	73
I. Zasada prawa do sądu	73
II. Zasada prawdy	75
III. Zasada kontradiktoryjności	77
IV. Zasada dyspozycyjności	78
V. Zasada równości stron	79
VI. Zasada jawności	81

VII. Zasada bezpośredniości	83
VIII. Zasada swobodnej oceny dowodów	84
IX. Zasada koncentracji materiału procesowego	85
X. Zasada ustności i pisemności	86
XI. Zasada formalizmu procesowego	87
XII. Zasada kierownictwa sędziego	88
§ 26. Pojęcie przesłanek postępowania cywilnego	88
§ 27. Rodzaje przesłanek postępowania cywilnego	89
Rozdział V. Sąd oraz jego właściwość	92
§ 28. Organizacja i skład sądu	92
§ 29. Składy orzekające	96
I. Skład Sądu Najwyższego	99
II. Skutki niewłaściwego składu sądu	101
§ 30. Wyłączenie sędziego	102
§ 31. Pojęcie właściwości sądu	107
I. Podział ze względu na dokonanie czynności i zasięg terytorialny ...	111
1. Właściwość rzeczowa (<i>ratione materiae</i> i <i>ratione valoris</i>)	111
2. Wartość przedmiotu sporu	112
3. Ruchoma właściwość rzeczowa	116
4. Właściwość miejscowa	116
5. Właściwość funkcjonalna	120
§ 32. Inne organy orzekające	121
Rozdział VI. Podmioty postępowania cywilnego	126
§ 33. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym	126
§ 34. Udział w postępowaniu cywilnym innych organów działających na zasadach takich jak prokurator	131
I. Rzecznik Praw Obywatelskich	132
II. Rzecznik Praw Dziecka	132
III. Rzecznik Praw Pacjenta	133
IV. Inspektorzy pracy	133
V. Kierownik ośrodka pomocy społecznej oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie	133
VI. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	134
VII. Prezes UOKiK	135
VIII. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych	136
IX. Podmioty uprawnione do udziału w postępowaniu na podstawie odrębnych przepisów	136
§ 35. Udział organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym	137
§ 36. Współuczestnictwo procesowe	140
I. Współuczestnictwo materialne	140

II. Współuczestnictwo formalne dotyczące podmiotowej kumulacji roszczeń	142
III. Współuczestnictwo konieczne	143
IV. Współuczestnictwo dowolne	147
V. Współuczestnictwo jednolite	147
VI. Współuczestnictwo zwykłe (niejednolite)	150
VII. Współuczestnictwo pierwotne i następne	150
VIII. Współuczestnictwo nienazwane (konkurencyjne)	150
IX. Sposób działania współuczestników	151
1. Samodzielne działanie współuczestników	151
2. Działanie we własnym imieniu	152
3. Działanie na własną rzecz	152
X. Zastosowanie przepisów o współuczestnictwie	152
§ 37. Interwencja główna	153
§ 38. Interwencja uboczna	155
§ 39. Przypozwanie	159
Rozdział VII. Atrybuty strony oraz jej reprezentacja w postępowaniu cywilnym	164
§ 40. Pojęcie strony w procesie cywilnym	164
§ 41. Zdolność sądowa	165
§ 42. Zdolność procesowa	168
§ 43. Zdolność postulacyjna	172
§ 44. Legitymacja procesowa	174
§ 45. Pełnomocnik procesowy w postępowaniu cywilnym	177
§ 46. Rodzaje pełnomocnictw	181
§ 47. Zakres pełnomocnictwa procesowego ogólnego	182
§ 48. Forma i sposób udzielenia pełnomocnictwa	184
§ 49. Charakter prawny pełnomocnictwa procesowego	187
§ 50. Wygaśnięcie pełnomocnictwa	188
§ 51. Pełnomocnik z urzędu	189
§ 52. Brak należytego pełnomocnictwa	193
§ 53. Działanie za stronę niebędącą osobą fizyczną	194
§ 54. Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	195
§ 55. Przedstawicielstwo ustawowe w procesie	198
Rozdział VIII. Koszty postępowania cywilnego	201
§ 56. Pojęcie kosztów w sprawie cywilnej	201
§ 57. Zasady ponoszenia kosztów postępowania	211
I. Zasada zwrotu kosztów celowych	211
II. Zasada odpowiedzialności za wynik postępowania	212
III. Zasada stosunkowego rozdziałania kosztów (zasada wzajemnego zniesienia kosztów)	212

IV. Zasada koncentracji i unifikacji kosztów	213
V. Zasada słuszności	214
VI. Zasada zawinienia	216
§ 58. Zwolnienie od kosztów postępowania cywilnego	218
I. Zwolnienie od kosztów sądowych z mocy ustawy (<i>ex lege</i>)	218
II. Zwolnienie na wniosek	221
§ 59. Zabezpieczenie kosztów procesu	225
Rozdział IX. Przedmiot procesu cywilnego	230
§ 60. Koncepcje dotyczące przedmiotu procesu cywilnego	230
§ 61. Rodzaje powództw	231
Rozdział X. Czynności procesowe	238
§ 62. Zagadnienia ogólne	238
I. Pojęcie	238
II. Rodzaje czynności procesowych	238
III. Czynności procesowe sądu	238
IV. Czynności procesowe stron i uczestników postępowania	239
V. Czynności procesowe prokuratora, organizacji społecznych oraz podmiotów działających na takich zasadach jak prokurator... ..	240
§ 63. Pisma procesowe	241
I. Niedochowanie wymogów formalnych pisma procesowego	248
§ 64. Doręczenia	251
I. Pojęcie i podstawowe zasady doręczeń	251
II. Kurator do doręczeń	258
§ 65. Posiedzenia sądowe	260
I. Podział posiedzeń sądowych	260
II. Zawiadomienie i wezwanie	262
III. Miejsce posiedzeń sądowych	262
IV. Przebieg postępowania sądowego	265
§ 66. Terminy	269
I. Uchybienie terminu	270
Rozdział XI. Alternatywne metody rozwiązywania sporów	275
§ 67. Pojęcie ADR	275
§ 68. Mediacja w postępowaniu cywilnym	278
I. Zakres przedmiotowy	280
II. Mediator	281
III. Przebieg postępowania mediacyjnego	285
§ 69. Postępowanie pojednawcze	289
I. Przebieg postępowania pojednawczego	292
§ 70. Charakter prawny ugody	293

§ 71. Sąd polubowny (arbitrażowy)	294
I. Zapis na sąd polubowny – umowa o arbitraż	296
II. Arbiter	298
III. Postępowanie przed sądem polubownym	299
IV. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	301
Rozdział XII. Informatyzacja postępowania cywilnego	305
§ 72. Pojęcie informatyzacji	305
§ 73. Elektroniczne czynności procesowe	308
§ 74. Doręczenie elektroniczne	312
§ 75. Elektroniczna komunikacja z sądem	315
§ 76. Zdalne rozprawy	316
§ 77. Postępowanie dowodowe prowadzone na odległość	318
§ 78. Elektroniczny protokół	320
§ 79. E-uzasadnienie	323
§ 80. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego	324
Rozdział XIII. Wszczęcie postępowania	329
§ 81. Forma i skutki wszczęcia postępowania	329
I. Forma wszczęcia postępowania	329
II. Skutki wszczęcia postępowania	329
§ 82. Pozew jako pismo procesowe	331
§ 83. Kumulacja roszczeń	339
§ 84. Rozdrobnienie roszczeń	343
§ 85. Zmiana powództwa	344
§ 86. Cofnięcie pozwu	350
§ 87. Odrzucenie pozwu	353
Rozdział XIV. Formy obrony pozwanego	363
§ 88. Pojęcie obrony pozwanego	363
§ 89. Uznanie żądania pozwu (powództwa)	363
§ 90. Zaprzeczenie podstawy faktycznej (prawnej) powództwa	367
§ 91. Zarzuty procesowe	369
§ 92. Bierne zachowanie się pozwanego	373
§ 93. Powództwo wzajemne	373
I. Pojęcie i charakter	373
II. Właściwość sądu i termin wniesienia	376
§ 94. Obrona w postępowaniu nieprocesowym	377
Rozdział XV. Przebieg postępowania i rozprawy	379
§ 95. Nadużycie prawa procesowego	379
§ 96. Przygotowanie sprawy do rozpoznania	383
I. Odpowiedź na pozew	385

II. Wymiana pism przygotowawczych	387
III. Posiedzenie przygotowawcze	389
IV. Plan rozprawy	392
§ 97. Przebieg rozprawy według planu	394
§ 98. Etapy rozprawy	398
I. Wywołanie sprawy	399
II. Przedstawienie i wyjaśnienie stanowisk stron	400
III. Postępowanie dowodowe	402
IV. Roztrząsanie wyników postępowania dowodowego	403
V. Zamknięcie rozprawy	403
VI. Wydanie wyroku lub innego orzeczenia	404
§ 99. Sygnalizacja uchybień	404
§ 100. Odroczenie rozprawy	406
§ 101. Zarządzenie rozprawy łącznej lub oddzielnej oraz jej ograniczenie ...	408
§ 102. Zawieszenie postępowania	410
I. Pojęcie	410
II. Rodzaje i przyczyny zawieszenia	411
III. Skutki zawieszenia postępowania	421
IV. Podjęcie zawieszonego postępowania	421
§ 103. Umorzenie postępowania	423
I. Pojęcie	423
II. Przyczyny (podstawy) umorzenia postępowania	423
III. Skutki umorzenia	424
Rozdział XVI. Postępowanie dowodowe	429
§ 104. Pojęcie dowodu i dowodzenia w sprawie cywilnej	429
§ 105. Domniemania prawne i faktyczne. Dowód <i>prima facie</i>	434
§ 106. Uprawdopodobnienie	436
§ 107. Ciężar udowodnienia (<i>onus probandi</i>)	438
§ 108. Rodzaje dowodów	440
§ 109. Dokument jako środek dowodowy	441
§ 110. Zeznania świadków	448
I. Wyłączenia z mocy ustawy	449
II. Obowiązki świadka	450
III. Prawo odmowy zeznań	451
IV. Prawo odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania	451
V. Przeprowadzenie dowodu ze świadków	453
§ 111. Opinia biegłych	454
§ 112. Oględziny	459
§ 113. Przesłuchanie stron	460
§ 114. Inne środki dowodowe	462
I. Dowód z grupowego badania krwi (badań grup krwi)	462

II. Dowód z filmu, telewizji, fotokopii, planów rysunków oraz płyt lub taśm dźwiękowych i innych przyrządów utrwalających obrazy lub dźwięki	463
§ 115. Dowody nienazwane	464
§ 116. Postępowanie dowodowe	466
§ 117. Zabezpieczenie dowodów	471
Rozdział XVII. Orzeczenia sądowe	476
§ 118. Pojęcie i rodzaje orzeczeń sądowych	476
§ 119. Cechy wyroków i postanowień	477
§ 120. Wyroki deklaratywne i konstytutywne	479
§ 121. Wyrok zwykły	480
§ 122. Wyrok wstępny	480
§ 123. Wyrok częściowy	483
§ 124. Wyrok końcowy	485
§ 125. Wyrok łączny	485
§ 126. Wyrok uzupełniający	488
§ 127. Wyrok zaoczny	489
§ 128. Zasady orzekania	493
I. Przedmiot orzekania	493
II. Czas i sposób orzekania	495
III. Podstawy orzekania	498
§ 129. Wydanie orzeczenia	499
§ 130. Wydanie postanowienia lub nakazu zapłaty	505
§ 131. Rektyfikacja orzeczeń	507
§ 132. Prawomocność orzeczeń	510
§ 133. Powaga rzeczy osądzonej	511
§ 134. Wykonalność orzeczeń	514
§ 135. Skuteczność orzeczeń	518
Rozdział XVIII. Środki zaskarżania	520
§ 136. Rodzaje środków zaskarżania	520
§ 137. Ogólne zasady zaskarżania orzeczeń sądowych	521
§ 138. Apelacja w postępowaniu cywilnym	524
I. Podstawy apelacji	526
II. Wymogi apelacji	529
III. Termin do wniesienia oraz odpowiedź na apelację	533
IV. Postępowanie wstępne	535
V. Postępowanie przed sądem II instancji	536
VI. Rodzaje orzeczeń	541
§ 139. Zażalenie	547
I. Wymogi formalne dla zażalenia	553

II. Postępowanie po wniesieniu zażalenia	555
III. Zażalenie kasatoryjne	556
§ 140. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	560
§ 141. Skarga kasacyjna	564
I. Dopuszczalność skargi kasacyjnej	565
II. Legitymacja do wniesienia skargi kasacyjnej	569
III. Wniesienie skargi kasacyjnej, wymogi formalne oraz termin	570
IV. Postępowanie przed sądem kasacyjnym	576
V. Orzeczenia sądu kasacyjnego	578
§ 142. Skarga nadzwyczajna	580
§ 143. Wznowienie postępowania	583
I. Przyczyny wznowienia postępowania	584
II. Tryb postępowania	588
§ 144. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	589
I. Tryb postępowania	594
Rozdział XIX. Postępowania odrębne	601
§ 145. Uwagi ogólne	601
§ 146. Sprawy małżeńskie	603
§ 147. Sprawy ze stosunków między rodzicami i dziećmi	611
§ 148. Postępowanie w sprawach gospodarczych	614
§ 149. Postępowanie z udziałem konsumentów	619
§ 150. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	622
§ 151. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	632
§ 152. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji	634
§ 153. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	640
§ 154. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki	643
§ 155. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty	645
§ 156. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego ...	647
§ 157. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji rynku wodno-kanalizacyjnego	648
§ 158. Postępowanie w sprawach własności intelektualnej	651
§ 159. Postępowanie nakazowe i upominawcze	660
I. Postępowanie nakazowe	662
II. Postępowanie upominawcze	664
§ 160. Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym a upominawczym	666
I. Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym	666
II. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym	667
§ 161. Postępowanie uproszczone	668

§ 162. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	671
I. Europejskie postępowanie nakazowe	672
II. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	673
§ 163. Elektroniczne postępowanie upominawcze	675
§ 164. Postępowanie nakazowe alimentacyjne	678
Rozdział XX. Postępowanie nieprocesowe	681
§ 165. Ogólna charakterystyka trybu postępowania nieprocesowego	681
§ 166. Sąd jako podmiot postępowania nieprocesowego	685
§ 167. Uczestnicy postępowania	689
§ 168. Czynności procesowe	695
§ 169. Koszty postępowania	696
§ 170. Przebieg postępowania	698
I. Wszczęcie postępowania	698
II. Przebieg rozprawy i orzekanie	700
§ 171. Orzeczenia i ich skutki w postępowaniu nieprocesowym	703
§ 172. Zaskarżanie orzeczeń	707
§ 173. Sprawy z zakresu prawa osobowego	710
I. Postępowanie o uznanie za zmarłego	710
II. Postępowanie o stwierdzenie zgonu	711
III. Ubezwłasnowolnienie	713
IV. Sprawy z zakresu akt stanu cywilnego	715
V. Sprawy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	717
§ 174. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli	722
§ 175. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego	739
§ 176. Sprawy z zakresu prawa spadkowego	749
§ 177. Inne sprawy rozpoznawane w trybie nieprocesowym	761
I. Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	761
II. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego	761
III. Postępowanie rejestrowe	762
IV. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy	765
Rozdział XXI. Postępowanie zabezpieczające	772
§ 178. Zagadnienia ogólne	772
I. Charakter postępowania	772
II. Cel i funkcja postępowania	772
III. Strony postępowania zabezpieczającego	774
IV. Przedmiot i warunki zabezpieczenia	774
§ 179. Właściwość sądu i przebieg postępowania zabezpieczającego	777
I. Właściwość sądu	777
II. Przebieg postępowania zabezpieczającego	777

§ 180. Rodzaje zabezpieczeń	780
§ 181. Ustanie zabezpieczenia	783
Rozdział XXII. Postępowanie egzekucyjne	785
§ 182. Zagadnienia ogólne	785
I. Pojęcie i cel postępowania egzekucyjnego	785
II. Pojęcie sprawy egzekucyjnej	786
III. Egzekucja sądowa a egzekucja administracyjna	786
IV. Etapy postępowania egzekucyjnego	788
V. Czynności egzekucyjne	789
VI. Przesłanki postępowania egzekucyjnego	791
VII. Koszty postępowania egzekucyjnego	792
§ 183. Podmioty postępowania egzekucyjnego	795
I. Organy egzekucyjne	796
II. Uczestnicy postępowania	798
III. Organy pomocnicze	799
§ 184. Podstawy egzekucji – tytuły egzekucyjne i klauzule wykonalności ...	800
I. Właściwość sądu	802
II. Treść i forma klauzuli	804
III. Postępowanie klauzulowe	805
§ 185. Wszczęcie egzekucji	811
§ 186. Prowadzenie egzekucji	814
§ 187. Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego	818
I. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego	818
II. Umorzenie postępowania egzekucyjnego	820
§ 188. Ograniczenia egzekucji	822
I. Ograniczenia o charakterze podmiotowym	822
II. Ograniczenia o charakterze przedmiotowym	822
§ 189. Środki zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym	827
I. Dopuszczalność i legitymacja do wniesienia skargi	830
II. Wymogi formalne	830
III. Termin wniesienia i właściwość sądu	831
IV. Rozpoznanie skargi	832
§ 190. Powództwa przeciwegzekucyjne	833
I. Uwagi ogólne	833
II. Rodzaje powództw	834
III. Właściwość sądu i wymogi formalne	838
§ 191. Rodzaje i sposoby egzekucji	840
Indeks rzeczowy	849